

NAŠ DOM

List slovenske družine

Izhaja prvega vsakega meseca.

Velja na leto 20 din; posamezna številka 2 din.

Čekovnega računa številka 13.577 (»Naš dom«, Upravništvo Maribor).

Naslov: Uredništvo »Našega doma«, Maribor, Koroška cesta 5.

Uprava »Našega doma«, Maribor, Koroška cesta 5.

Opombe uredništva: Sliki na str. 50 sta iz Banovinskega arhiva v Mariboru, na str. 52, 53, 54 in 55 so posnete po Karpellusovih v Pintarjevem Prešernu, klišeje za str. 51 in 52 (Bled) je blagohotno posodila Mohorjeva tiskarna v Celju. — **Rajhenburžan:** »Soseda Julka Klepetulka« je kar zabavna črtica. Pišite, odkod Vam je, in priložite ovitek (frankiran in s svojim naslovom), da Vam jo vrnemo; kajti treba jo je napisati le po eni strani in bolj na redko, da napake lahko popravimo! Še opilite jo in glejte, da z njo koža ne žalite! — **Prevaljčan:** »Mir v družini« je poučna pesem, toda za nas je predolga. Dolgih pridig pa ljudje ne berejo radi. Tudi premalo domača je; tista »šribarska« slovenščina pa se Vam nič ne poda. Rajši kaj drugega! Sporočite nam svoj naslov! — **Rifničan:** »Iz starih cajtov« nam pride prav in jo bomo objavili. Pišite, kdo in kaj ste! — **Markovljan:** »Tam...«: Lepa misel v prisiljeni pesniški obliki! Iz »Maščevane nevoščljivosti« sklepamo, da bi znali dobre črtice iz domačega življenja pisati. Poskusite še kaj! Slike (fotografije), ki bi spremljale črtice, bomo z veseljem objavili. Seveda, biti morajo po vsebini in po izvedbi primerne za objavo. Pišite le po eni strani in nam povejte, kdo in kaj ste!

Smrt v družini »Našega doma«.

Pri Sv. Ani v Slov. gor. je umrla v najlepši dobi Marija Simonič. Svetel bo njen spomin med anovskimi dekleti. Marija Lampl.

Grad
(F. Golnar)

Zbirka uredb in zakonov
(France Č.)

Posetnica
(Boruška, Maribor)

Toni Var

Klis

Zakoni:

- O narodni skupščini;
- O lastninski pravici;
- O bolnicah in sanatorijih;
- O zatiranju špijonaže;
- O nizkih mezdah.

Uredbe:

- O čebeloreji;
- O socialnem skrbstvu;
- O žitni žetvi 1936;
- O kolkovanju listin.

Rebus

(Boruška, Maribor)

Kaj je po poklicu ta duhoven?

(Nadaljevanje na 3. strani ovitka)

NAŠ DOM

April 1937

Četrtek	1	Venancij
Petek	2	Frančišek Pav.
Sobota	3	Rihard

Nedelja	4	Bela; Izidor
Pondeljek	5	Vincencij
Torek	6	Irenej
Sreda	7	Herman
Četrtek	8	Albert
Petek	9	Marija Kleofova
Sobota	10	Ezekiel

Nedelja	11	Leon
Pondeljek	12	Julij
Torek	13	Hermenegild
Sreda	14	Justin
Četrtek	15	Peter Gonz.
Petek	16	Bernardka
Sobota	17	Rudolf

Nedelja	18	Apolonij
Pondeljek	19	Leon
Torek	20	Neža Mont.
Sreda	21	Anzelm
Četrtek	22	Tarbula
Petek	23	Vojteh
Sobota	24	Jurij

Nedelja	25	Marko
Pondeljek	26	Marija dobr. sveta
Torek	27	Peter Kanizij
Sreda	28	Pavel od Križa
Četrtek	29	Peter Ver.
Petek	30	Katarina Sienska

Glej kmeta: kakor služabnik božji je, ko stopa po brazdah in seje seme, da bo vzklil nov sad življenja!

O zemlja, zemljica naša, nagnojena z znojem našim in nagnojena s trupli dedov in pradedov naših!

Tako se je vrnil delavec, ki ga je s hribov zvabila tovarna, in je pokleknil na prodano zemljico, truden in bled od strojev, ki so mu izpili kri, in je pobožal mastno grudo in zaihtel:

O zemlja, zemljica ljuba!

Saj v tovarnah in v mestnem hrušču ni vigredi; saj v tovarnah in v mestnem hrušču ni čuti tistega božjega tkanja, ki ga dihajo razori in zeleneče trate in mačice v grmovju in prvo popje.

24 O svetem Juriju se začne šele prava kmečka pomlad. V staro davnino sega ta praznik in sveti Jurij je podoba zmagovitega sonca.

Sveti šent Juri
potrka na duri,
je prinesel zdravje in zeleno vigred,
kukovce po bukovju,
te drobne ptičke po grmovju,
ki lepo zvižgajo
in Božu čast in hvalo dajo —

tako pojejo na Koroškem.

Stare so navade na Jurjevo in so ponekod še zdaj ohranjene.

Na Krembergu orjejo

»Zelenega Jurja vodimo,
jajca no špeha prosimo...«

Na Koroškem praznujejo sv. Jurija že 23. aprila. Pravijo, da zaradi tega, ker je svetnik jahal s Koroškega na Kranjsko pa mu je na Ljubelju konj opešal in poginil; moral je peš dalje in tako je prišel na Kranjsko en dan pozneje.

Ako so bili kje tako skopi, da niso jurjevcem nič dali, so jim zabrusili in jih urekli:

»Naj pokrepa vam živina:
vaše krave, vaši vole,
vaši konji, vaše svinje,
vaše kure, vaša teleta,
miši noj grili naj vse snedo!...«

Včasih so gospodinje na Jurjevo trobile na vse zgodaj v rogove, hlapci pa so z biči pokali; tako so odganjali coprnice, da kravam niso mogle kaj.

Še iz poganskih časov so te šege in navade. Pričajo nam pa o vernosti, ki je tam najtrdnjša, kjer živijo ljudje še prirodno življenje, tesno povezani z zemljo.

Tako pojdemo na Markovo s procesijo po rosnih ozarrah prosit božjega blagoslova za njive in travnike, za gorice in lesove; za ljubo našo slovensko zemljo.

Markova procesija v Vuzenici

V Beli Krajini se zberejo pastirji, enega ovijejo od glave do pete z zelenim brezovim kitjem in ga opašejo s trto; ta je Jurij. Vodijo ga od hiše do hiše in pojejo:

»Prošel je, prošel pisani
vuzem,
došel je, došel zeleni Ju-
raj...«

pa pobirajo vino in jajca.

Po Štajerskem so si dečki izbrali najlepšega izmed sebe in ga opletli s cvetjem in bukovim zelenjem:

Prešernov „Krst pri Savici“

Vilko Novak

Ne le v domovini, tudi v tujini poznajo mnogi naš Bled. Manj pa jih je, ki v hrupu svetovnega letovišča — in v to spreminjajo vso Gorenjsko — mislijo na skrite lepote slovenskega duhá, ki so tam v gorenjskem kotu med Stolom, Bledom in Bohinjem vzklike.

Blizu Bleda se skriva med drevjem vas Vrba. Cerkvica svetega Marka zunaj vasi je pred kakimi 125 leti videla mlada študenta, ki sta ob njej strmela v lepoto zemlje naokrog in sanjala o bodočih dneh svojega rodu. Bila sta si zvestó vdana — pesnik Francè Prešeren in učenjak Matija Čop. V mladi moški dobi ju je ločila smrt. Prešeren se je ob prijateljevi smrti (l. 1835.) zamaknil v davnino domače krajine in v skrivnost onostranstva — hrepenenje in spoznanje o tem mu je dozorelo v »pesem milo«, ki mu je bila hladilo ločitvi od prijatelja — v »Krst pri Savici«. Stoletna starost ni prav nič svežine te pesnitve vsrkala . . .

Na otoku sredi blejskega jezera je danes božja pot Marije. Grič za gričem se sveti ob jezeru, polja leže do planin, snežniki se blesté v ozadju, jezero pa sije kot milo in svetlo oko, zato

Dežéla kranjska nima lepš'ga kraja,
ko je z okóljšno tá, podoba raja.

Francè Prešeren
največji slovenski pesnik

Prešernov dom na Vrbí blizu Bleda

Pred tisoč dve sto leti nekako so poganski predniki Slovencev častili v svetišču na otoku boginjo Živo. Njen služabnik je bil Staroslav s šestnajstletno hčerko Bogomilo, ki ji nedolžnost v nemala oči in lica je. Imoviti mladenič Črtomir se je pripeljal v

Bled

ladji na otok, da bi daroval boginji novino svojega pridelka. Srečal je Bogomilo in plamen njenih oči je vnel v njegovem srcu neugasljiv žar ljubezni. Njegov hrepeneči pogled je vzbudil trepetanje dekličine duše, ki rdi »ko zarja, ki jasen dan obeta«. Združita se njuni roki in leto dni je cvetla njuna sreča, ob kateri se je Bogomilin oče pomladil, mlada pa sta sanjala o vedrih dneh sredi zemskega raja.

Zažarela pa je zarja krščanstva, nova vera je zajela del Slovencev, varuhi starega poganstva so se jim upirali. Bratomorni boji so skušali prinesiti zmago močnejšemu. Bližal se je odločilni spopad in mladi Črtomir se je podal v boj za vero staršev. »Slovenec že mori Slovence brata —«, pogani so se umaknili v Ajdovski gradec, kjer jih je vodja Črtomir navduševal za zadnji spopad. Svoboda pod jasnim soncem — ta želja mu je lebdela

Zadnji boj Črtomirovih poganskih Slovencev z Valjhunovimi krščanskimi Slovenci. Vršil se je pred 1200 leti v Bohinju

v duši, ko je kot vihar in gorski hudournik planila poganska vojska na sovražnike.

»Leže, k' ob ajde žetvi al pšenice
po njivah tam leže snopóvja kópe«

— tako so ležali bratje v naročju smrti. Sam Črtomir je srečno ušel iz klanja. Zatekel se je v domači kot, kjer

»Bohinjsko jezero stoji pokójno,
snežnikov kranjskih siv'ga poglavarja
zlatí z rumen'ni žarki glavo trojno«
svetla zarja. Osamljen strmi v
valove, zakaj

»na tleh leže Slovenstva stebri stari,
v domačih šegah vtrjene postave...
ječé pod težkim jarmom sini Slave«.

Mladenič, ki je šel »boj
bojvát brez upa zmage«, se bori
z mislijo na smrt, pred katero
ga otme Bogomilina podoba, ki
ga je pripeljala iz boja. V čolnu
privesla ribič, ki prepelje Črto-
mira na drugi konec jezera,
»kjer bistra vanj pribobni Sa-
vica«. Mladenič ga prosi, naj
poizve, kako je z Bogomilo.

»Slap drugo jutro mu grmi v ušesa«,
Črtomir pa premišluje pred
njim, kako se je slapu enako
poganjal za svoje vzore, a je
padel kot kaplja, ki jo sila meče
proti nebu.

Kar se mu približa ribič in
krščanski duhovnik. A preden seže Črtomir po meč, se prikaže Bogomila.

»O, sém na srce moje, Bogomila!«

jo pozdravi, pozabivši na vse viharje. Toda ona mu pričinja odgrinjati
svoje doživetje:

»Ne združenja, ločitve zdaj so časi...
Povedat' moram ti, da sem kristjána,
malikov zapustila vero krivo...
Soseska je Marije službi vdana...«

Ko sta bila še skupaj in ko je odšel na vojsko on, je mnogo premišljala,
ali bo njuna ljubezen prešla s smrtjo »ko val, ki veter ga zažene«. Ko je šla
poizvedovat o usodi vojské, je naletela na navzočega duhovnika, ki je
učil ljudi:

»Kakó nas vstváril vse je Bog največji,
kak greh prišél na svet je po Adámi,
kak se je božji Sin zató včlovečil,
da bi otel naróde in osrečil.«

In razodela se ji je globina skrivnosti:

»Da pravi Bog se kliče Bog ljubezni,«

Na Bledu pred 1200 leti — in danes

da je zemlja kraj preskušnje, dom naš pa so nebesa; trpljenje in veselje dar je rok njegovih, ki vabi k sebi vse ljudi. In dalje o božjih načrtih:

sb

211

»Da vstvaril je ljudi vse za nebesa,
kjer glori'ja njega sije brez oblaka,
okó ni vid'lo, slišale ušesa
veselja, ki izvoljene tam čaka,«

Premagani Črtomir sloni ob Bohinjskem jezeru. Spomin na Bogomilo mu prežene misel na smrt

ko se bodo vsi ljubeči tam združili. Duhovnik ji je povedal, da je bil prej sam poganski duhovnik. Šel je z njo na dom in jima z očetom razlagal dalje o prerokih, grehu prvih staršev, odrešenju na križu, sodnem dnevu, o čudežih, »ki vere so poróki« — nakar ju je krstil.

Skrbelo pa jo je, da Bog sovraži Črtomira. Po duhovnovem nasvetu je molila zanj k Mariji — glej, bila je uslišana, saj se je edini izmed tovarišev rešil iz boja. Poziva ga, naj se ne ustavlja dalje božji dobroti, da jima vzklije ljubezen brez ločitve v Bogu.

Črtomir ji izrazi vso svojo vdanost, toda radi morije, ki so jo izvršili kristjani pod Valjhunom, ne more vérovati, da je njih Bog ljubezen.

Duhovnik mu razlaga, da Valjhun ne ravna po božji volji, marveč po svoji slepi glavi, zakaj:

»Po celi zemlji vsem ljudem mir bodi!
Takó so peli angelcev glasóvi
v višavah pri Mesíjesa prihodi;
da smo očéta enega sinóvi,
ljudjé vsi bratje, bratje vsi naródi,
da ljúbít' mor'mo se, prav' uk njegóvi.«

Črtomir je po teh besedah zastopnika krščanstva radi Bogomile pripravljen na krst; vprašuje pa, kdaj ga bo zakóna zveza sklenila z Bogomilo.

Bogomila pa zapoje hvalo devištvu:

»Odločeni so roži kratki dnovi,
ki pride nanjo pomladanska slana,
al v cvetji jo zapadejo snegóvi;
tak mladi deklici, ki zgodnja rana
srcé ji gloda, vsmrti mir njegoví,
le kratka pot je skoz življenje dána;
al je za majhen čas se združít vredno,
da bi ločitve spet se bala vedno?«

Odpovedala se je sreči z njim na tem svetu, da bi ga Bog radi njene žrtve rešil večne smrti in ga združil z njo za večne čase.

»Bogú sem véčno čistost obljubila
in Jezusu in máteri Mariji« —

v upanju na raj hoče biti nevesta nebeškemu ženinu.

Duhovni mu še dokazuje, zakaj »zakóna sreče vživati ne more« on, ki je z vojskovanjem odvezel marsikateri ženi moža. Kakor je on, nekdanji svečenik poganstva, sprejel nalogo: širiti krščanstvo, — tako je tudi Črtomirova pot v Oglej, da se pripravi za duhovnika — »duš varha«.

Ob slapu Savice krsti duhovnik Črtomira, zadnjega slovenskega pogana

Ves obupan toži Črtomir, kako ga preganja jeza sreče. Bogomila mu zatrjuje:

»Odkrila se bo tebi onstran groba
ljubezni moje čistost in zvestoba«.

Sonce zasije iz oblakov in mavrica oblije blede lice Bogomile, da je Črtomir ves prevzet od pogleda na nebeški izraz Bogomilinega obličja. Posloviti se hoče od nje, toda ona ga prosi, naj se vpricho nje odpove zmoti, da ga posveti krst. Zadnji pogán

»z duhovnim bliža slapu se Savice,
molitve svete mašnik, on znjim móli,
v imeni krsti ga svete Trojice...«

In gre Črtomir v Oglej in

»postane mašnik, v prsih umrjêjo
nekdánji upi; med svoje rojake
Slovence gre in dalje čez njih mejo,
do smrti tam preganja zmot oblake. —
Domú je Bogomila šla k očeti,
nič več se nista videla na sveti.« —

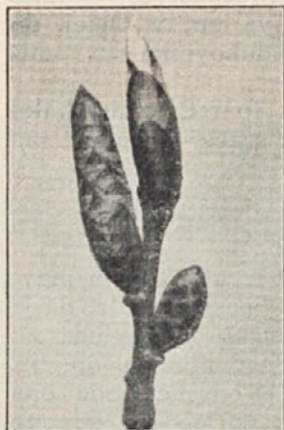
★

Zgodbe naših davnih dedov nam je oživil Prešeren v »Krstu pri Savici«. Približal nam je življenje naših prednikov, njih notranje in zunanje boje. Postavil je lep spomenik najvažnejšemu dogodku v slovenski zgodovini: sprejemu krščanstva. S tem, da so naši predniki sprejeli vero ostale Evrope, so postali deležni tudi vsega gmotnega in duševnega razvoja drugih narodov — postali so iz zaničevanih barbarov enakovredni udje družine narodov. Uvrstili pa so se tudi v krščansko bratstvo Cerkve, stremeli so po večni sreči v duhu Prešernove misli, ki jo je zapisal pred »Krstom«, ki

»Minljivost sladkih zvez na svet' oznaní:
Kak kratko je veselih dni število,
da srečen je le ta, kdor z Bogomilo
up sreče onstran groba v prsih hrani«.

★

Saj Bog je ustvaril tako

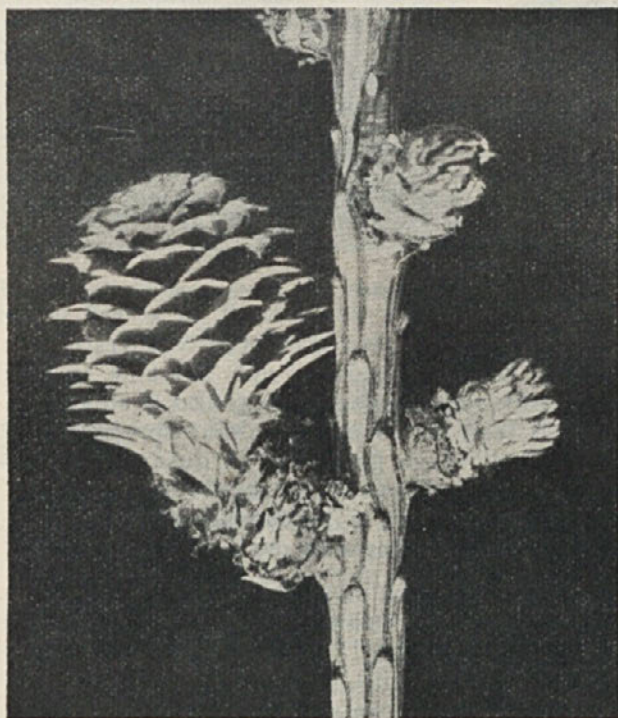
Cvetno in listno popje bukve, ki je začelo poganjati (dvakrat povečano)

Nežno cvetje trdega dreva je zaščiteno z naravno košarico iz listja

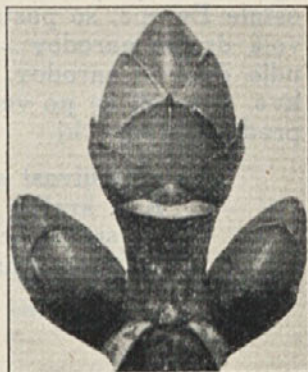
Vejica redkega bresta. Na vrhu se razvija poppek listja, na obeh straneh pa cvetna popka

Cvet in popki mecesna, na levi ženski cvet, na desni pa popki, iz katerih so prodrle nežne iglice. — Drevesno popje, ki raste sedaj spomladi, je bilo pripravljeno in razvito že v minulem poletju ter je preko zime zbiralo moč, da more spomladi zbrsteti

Ista vejica ko gori z druge strani (dvakrat povečana). Cvetna popka sta se razpočila in cvetje je pognalo

Popje divjega kostanja

Planinski fajmošter

Ivan Hojnik
eden »najvišjih« slovenskih duhovnikov

Kdo bi dejal, da je naš koroški planinski fajmošter Hojnik 21. marca izpolnil že 60 let! Doma je z Rude pri Velikovcu, v Koprivni, tej hribovski fari pod Raduho, Olševo in Peco, pa je že od 30. aprila 1906. leta.

Hojnik je postal v svoji fari res vsem vse: duhovnik, zdravnik, lekar-nar, učitelj, poštar, tehnik. Svojo elektrarno ima spodaj v Topli, svoj telefon. Za planince je zgradil polož-no »Hojnikovo pot« okoli Olševe; zdaj gradi pot na Raduho, odkoder bo potem lepa zveza na Belo peč (Knezovo planino) in dalje na Smre-kovec in Uršljo goro. Namerava pa tudi novo,

krajšo pot na Peco.

Tako je odprl ta skriti lepi kot naše zemlje, in od- kar je uredil pla- ninsko gostišče, je poleti kaj živo tod! Turisti radi poha- jajo na Črno mimo Sv. Jakoba v Sol- čavo, ker je za Dravsko dolino tod najkrajši in naj- boljši prehod. Ko bo gotova pot na Raduho — če Bog da in tisti, ki de- nar delijo,

Farna cerkev sv. Jakoba v Koprivni (1073 m visoko)

že letos o binkoštih! —, se bo odprla lepa smuška zveza na Golte.

Kakor farmani njegovi in njegovi sosedje in koroški tovariši duhovniki (hotuljski gospod Serajnik, ki bo letos 20. maja praznoval 60 letnico; mežiški Hornböck, ki je tudi že na pragu 60 let- nice; črnski Razgoršek, ki je lani obha- jal 50 letnico, in javorski Viternik, ki bo prihodnje leto srečal Abrahama) mu za 60 letnico kličejo tudi premnogi znanci in prijatelji po Slovenskem: Bog živi planinskega fajmoštra Hojnika!

Igla na Hojnikovi poti, ki veže Solčavo s Koprivno

Hojnikovo župnišče, gostoljubno pribе- žališče popotnih planincev

Prvi april

Končnikov Martin, bajtar in tesar v Jamnici, je bil od pusta sem s Pušnikovo Nana oženjen. Mlada sta bila še vsa v rožicah in zakonskih križev še nista nič okusila. Zato sta bila še polna norcev.

Prišel je prvi april, ki je praznik vseh norcev. Nana si je že prejšnji dan namislila, kako bo Martina potegnila za nos. Kar na smeh ji je uhajalo, kadar je bila sama. Martin pa je na koledar čisto pozabil in je brez kake hude slutnje šel lesu popravljat. Menda je bilo ob kakih devetih dopoldne, ko je priletela Nana za njim in mu že od daleč zaklicala:

»Pusti leso pa hitro domov! Nedelno se moraš obleči.«

»Kaj pa je?«

»Rakitnikova dekla je prišla pravit, da so dobili fanta in tvoja sestra in svak te prosita, da pridi, da opravite krstitje.«

Martinova sestra se je lani omožila k Rakitniku. Res je bila že na času in Martin je bil že naprošen za botra. Toda resnice še ni bilo in Nana je hotela poslati moža prvemu aprilu za botra.

»Šent,« se je Martin jezil, »pa prav danes, ko imam toliko dela! Pojdi ti, Nana!«

»Kaj pa misliš, da bom jaz šla, ko je fant! To bi se mi krave smejale! Le hitro se napravi!«

Martin se je vrnil domov, ženka pa mu je urno nanosila praznjo obleko in mu pomagala, da je šlo hitreje. Ko se je srečno preoblekel, je bil že kar korajžen in veselje ga je navdalo, da bo sestri prvorojenčka pogana pokristjanil.

»Hitro, hitro!« je naganjala Nana, ko si je še jopič otrcaval. »Dekla je dejala, da bodo točno ob desetih na fari.«

Martin je pozdravil in ponosno odkorakal na vas, Nana pa se je kar lomila od smeha, ko je gledala skozi okno za njim. Sosedom, ki so ga vpraševali, kam tako nedelen gre, je po vrsti odgovarjal:

»Rakitniku, svaku, grem pogančka preobračat, da bo prav kristjan.«

Primahal je v župnišče. Tu pa ni bilo ne babice, ne otroka in župnik ni vedel za noben krst. Kuharica je stopila k mežnarju vpraševati; pa tudi ta ni vedel ničesar.

»Počakajmo!« je menil župnik, »bodo že prišli.«

Toda nihče ni prišel, čeprav so še eno uro čakali. Ko je kaplan tako tja grede omenil prvi april, se je Martin zdrznil; ali verjeti ni mogel, da bi ga žena tako potegnila.

Pa je le moral! Kajti mežnar, ki ga je župnik poslal k Rakitniku gledat, kaj je, se je vrnil in povedal, da mladi Rakitnik še ni prišel na svet. Martinu je udarila kri v glavo, tako ga je postalo sram in jeza ga je obšla. Ko bi mu bila njegova Nana zdaj pri roki, bi ji bil vzel njene dolge lase na mero.

Kakor da so jo poklicali, je ta hip prisopla babica z novorojencem.

»Gospod župnik, to je križ!« je zastokala že pri durih, »dvanajstega že prinašam danes od Breznikovega Toneta in ta zdaj niti botra nima. Tri dni že čaka ubogi otrok na krst, trikrat so že poslali pošto v Črno botru, da bi prišel, pa ga ni in ni. Breznik si ne ve pomagati. Naj ga pač nesem h krstu, je dejal, naj mu je za botra kdorkoli, h krstu pač mora.«

»Če bi bilo Breznikovemu Tonetu prav, jaz bi pa hotel biti za botra,« se je oglasil Martin. »Še nikoli nisem bil pa bi rad.«

»Seveda mu bo prav — še kako!« je zatrjevala babica.

»Vprašati bi ga bilo treba.«

»Kdo pa bo hodil tri četrt ure daleč na Hom, ko pa je rekel, da mu je vseeno, kdo je za botra!«

Martin se ni obotavljal, prijel je otroka in mu bil za botra. Dečka so krstili po njem za Martina.

Po krstitju so šli v krčmo, kjer je dal Martin za jesti in pijačo. Ko so dobro uro jedli in pili, je Martin vstal in dejal, da za otroka ni dobro v tem dimu in tudi Nana, njegova žena, bo vesela, ko bo videla otroka, ki mu je botrica; nesel ga ji bo, na večer pa pojde babica zopet ponj — sam pa da se bo takoj spet vrnil. Župnik se je namuzal, babica pa se je ponudila, da ga bo ona nesla; toda že je pobral Martin blazino s spečim otročičem in odšel. V petih minutah je bil doma.

Nana si je bila že v skrbi, ker Martina tako dolgo ni bilo. Ni si upala iz bajte, ker se je bala, da bi jo znal mož vpričo tujih ljudi ošteti. Najbrž je zavil v krčmo, da se ga bo na vso jezo nalezel. No, tedaj ne bo hudega! Kadar ga ima Martin pod klobukom, je vedno židane volje. Tako se je tolažila Nana. Ko je tedaj stopil mož pred njo in položil blazino na mizo pa odkril svilen odevico, je zavpila:

»Za božjo voljo, Martin, kaj pa je to?«

»Kaj?! Mladi Rakitnik, ki smo ga pravkar pokristjanili.«

»Ježeš, saj ni mogoče! Saj...«

»Da, za norca si me storila! Pa si se sama namazala s prvim aprilom. Veš, presneto sem bil jezen, ko sem prišel k župniku in ni bilo nikogar tam. Odhitel sem k Rakitniku vprašat, kaj je. In slepa kura ti je našla zrno. Mladi Rakitnik se je pravkar pridrl na svet. Krstiti so ga hoteli šele jutri; ko pa sem že ravno prišel, so kar vse pripravili. No, tu ga imaš zdaj, mladega kristjana!«

»Ježeš! Tebi gre res vse po sreči, kakor si namisliš. Kako pa je Rakitnici?«

»Vse prav! Lepo te pozdravi in je rekla, da kaj pridi gledat.«

»Skoraj sem pozabila! Kako je pobiču ime?«

»Pongrac.«

»Pojdi, pojdi! Saj to ni krščansko ime. Mene ne boš dobil na limanice. Povej po resnici!«

»Pongrac je, pa je. Prav tebi na mrz sem mu izbral to ime, ker si me hotela potegniti. Če ne verjameš, vprašaj župnika!«

Morala je verjeti. Obrnila se je k otroku:

»Kak ljub pobič, tako ljub! Ali tvoji sestri ni prav nič podoben in Rakitniku tudi ne. Črne lase ima, ona dva pa oba svetle.«

»Taki mali otroci nikoli niso staršem podobni. To postanejo šele z leti.«

»Butelj ti! Ali si čul kdaj, da so se črni lasje storili svetle?«

»Tega ne vem. Jaz moram nazaj v krčmo, se imamo imenitno tam. Tu v papirju sem ti prinesel pogače. Otroka bom pustil pri tebi, v krčmi je vse zakajeno. Ko se ga nagledaš, ga pa nesi k Rakitniku!«

Prižgal si je cigaro in košato odkorakal. Nana je še dejala za njim:

»Ga bom kar odnesla k Rakitniku, spreoblekla se še bom.«

Minulo pa je le še precej časa, da je šla. Najprej je morala pogačo pojediti, potem se je spomnila, da prazna ne more k Rakitnici, in je zaklala kuro in jo zavila in dela v košarico. Ko se je preoblekla, je pobrala blazino z otrokom in košarico s kuro in se podala na pot k Rakitniku, da jim slovesno prinese mladega kristjančka od krsta. Povsod, kjer so stopili ljudje iz hiš, jim ga je pokazala, in če so ženske dejale: »Kako je ljub! Bog ga varji!« jo je navdalo s ponosnim veseljem, da je odvrnila: »Prav res, močen je, ampak Rakitnikom prav nič podoben.«

Slednjič je prišla na Rakitje. Toda tu je bilo vse ko vsak dan, kakor da nikomur ni mar, da se jim je rodil bodoči gospodar. Ko je stopila Nana v kuhinjo, je bila dekla sama in je umivala sklede.

»Uh, kako sem se ustrašila!« je zavpila. »Kaj pa nosiš, Nana?«

»Vašega mladega, ki je tako na skrivaj prilezel na svet. Pogana smo mu slekli, zdaj je Pongraček, naš mali kristjan. To ti ima Rakitnik poba, da ga je lahko vesel!«

»Zdaj ne vem, kod ga je. Saj Rakitnik nima poba.«

»Ga ima pa Rakitnica. Nesla ga ji bom kar gor, da pride k mamici.«

»Ali se ti meša, Nana? Saj naše ni gor; k stari Urši je šla na vas.«

»Pojdi, pojdi! Saj vem, da je danes prvi april.«

Že je hotela gor v spalnico, tedaj je stopil Rakitnik na lopo. Nana se je obrnila, se ustavila pred njim ter slovesno dejala:

»Na, tu ti ga prinašam krščenegega. Toda za Pongraca bi ga ne bil smel krstiti. Sicer pa je pob, da se lahko postaviš z njim. Bog mu daj srečo!«

»Meni poba? Malo zgodnja si, Nana,« se je nasmejal Rakitnik. »Ali nas hočeš za prvi april? Naš pob je še v božjih rokah. Bo že prišel, kadar bo Bogu prav.«

»Nak, s takimi rečmi mi ne uganjaj norcij, to je vnebovpijoč greh,« se je razjezila Nana. »Vesel bodi, da imaš zdravega poba in Boğa zahvali!«

»Kaj pa ti je? Ali se ti je res zmešalo? Jaz vendar nimam nobenega poba.«

»Zdaj pa je dovolj. Tu ga imaš! Moj ni.«

Nana še ni utegnila ust zapreti, ko so se odprle duri in je prišla Rakitnica. Mlada Končnica se je je tako prestrašila, da ji je otrok skoraj ušel na tla.

»Ježeš Marija,« je zavpila, »ali sem pri pameti ali nisem? Ali je mogoče? Ti nisi v postelji? Pongrac ni tvoj?«

»Kak Pongrac?« se je Rakitnica zavzela.

»Ta lump! Le čakaj! Čisto meša se mi.«

»Kaj pa je, Nana?« — »Čigav je otrok?« — »Govori!« so vpili vse vprek.

V tem hrušču se je prikazal — Martin z babico.

»Ali nimate tujega otroka pri hiši?« se je glasno prismejal. »Moja Nana, ta zapeljiva Eva iz raja, me je za prvi april potegnila in mi je natvezla, da je ta pob vaš. Zdaj pa sem izvedel, da otroka nisem na pravi kraj poslal.«

»Ti butelj butasti, hinavski!« se je drla Nana. »Ko bi ne morala tega tu držati, v lase bi ti skočila, oči bi ti izpraskala!«

Pri tem je stopicljala po lopi in mahala z blazino, na kateri je sladko spal otrok, in s košarico, v kateri je krvavela kura.

»Ali Martin, čigav pa je potem ta Pongraček?« je vprašala dekla.

»Haha, ali Pongraca imate?« se je režal Končnik. »Potem nisva pravega našla, hahaha, in morava drugam. Tisti je Mar-

tin, ki sem mu jaz za botra, Breznikovega Toneta Martinček, ki sva mu z Nano danes postala botra, hahaha!«

»Res,« je potrdila babica, »otrok je Breznikov na Homu, za Martina smo ga krstili in Martin mu je za botra.«

»Ti — ti — počakaj — po-po-čakaj...!« se je Nana napihnila in ni spravila besede več iz sebe. Blazino z otrokom in košaro s kuro je položila kar na tla in je zbežala, ne da bi koga pogledala.

Četrť ure je minulo, preden je prišel Martin od smeha toliko do besede, da je povedal, kako se je vse zgodilo. Rakitnica, njegova sestra, ga je pošteno okregala, da je napravil ženi tako sramoto in da si je iz svetega zakramenta norce bril. Toda Martinu, ki ga je imel pod klobukom, smeha ni zmanjkalo. Še tisti večer se je po vasi razvedelo, kako sta si Končnika poaprila, in smehu ni bilo kraja. V Končnikovi bajti pa je bilo tiho ko v grobu. Nana se je kujala in ni zinila ne besede. Ni govorila ne ta dan, ne naslednji — in če si ni premislila, je še zdaj mutasta.

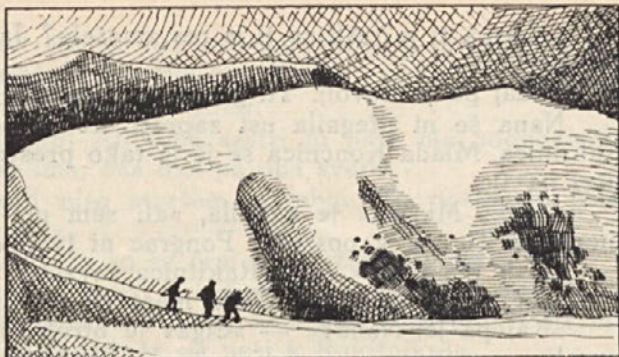

Rusticus:

Čudovito potovanje Martinca iz Podloma

Resnično! Trije lovci so ju opazili, se razdelili na levo in desno in jima hoteli zapreti vsak izhod.

Žejo in Martinca ni čakalo nič dobrega...

Žeja je namršil obrvi in poiskal pištolo.

»Primaruha! Ali jim posvetim! Ti si bodo zapomnili, kdaj so naju zasledovali. Prvi, ki se bo pokazal, bo kmalu hladen...«

Imel je najhujše namene.

Tedaj pa se je ojunal Martinec.

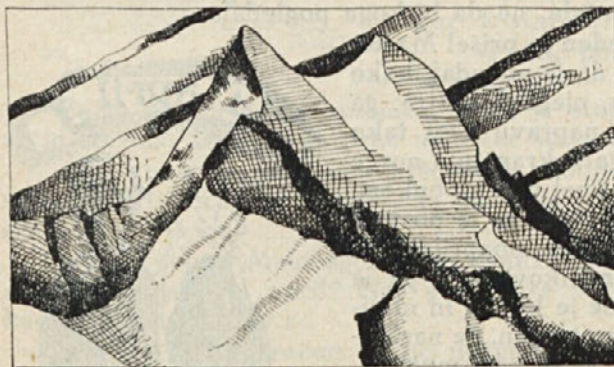
»Hej, stric!«

»Primaruha, kaj bi rad?«

»Stric, nikar ne ubijajte! Greh je! Vislice vam ne uidejo! Raje se umakniva!«

Zeja ga je pogledal.

»Kam pa, kam, primaruha?«

Martinec je pokazal v strme stene.

»Tjakaj! Stavim, da najdeva kako votlino, kjer bova varna...«

Žejino večje oko je sledilo Martinčevi roki.

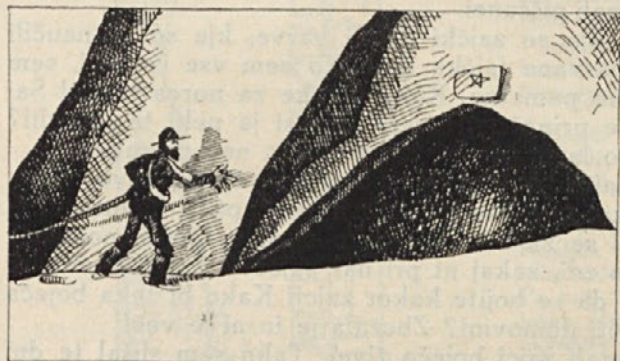
»Primaruha! Pa pojdiva v božjem imenu!«

Navezala sta se na vrv in zaplezala.

Žeja je plezal kot mačka. Ko je prispel na varno mesto, je potegnil k sebi še kozla in pomagal tudi Martincu.

Zeblo ju je, vendar odnehala nista.

Preplezala sta steno in prispela na složno polico.

Žeja, ki je korakal prvi, je nenadoma obstal pred — skalno votlino.

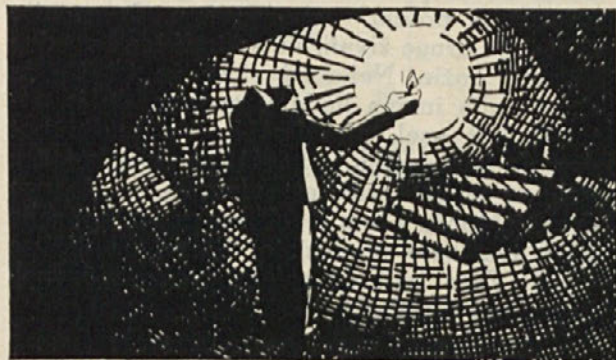
»Primaruha, prav je imel fant!« je zamrmral in se požuril. V svoji vihravosti pa ni opazil nad vhodom skrivnostnega znamenja...

V votlini je vladala gluha tema...

»No, primaruha, za silo bo že! Sem naju ne pridejo iskat! Sicer pa...«

Pokazal je z roko v sivino, ki je prepredla nebo. »Vsak čas bo vihar!«

Vstopila sta.

Martinec je prižgal vžigalico. Pri tej svetlobi sta videla, da je votlina ogromna in da se nadaljuje v hodnikih...

»Primaruha, zdi se mi, da sem Krištof Kolumbuš, ti pa moj pomočnik!« je godrnjal Žeja.

Zelo sta se čudila raztreseni skladovnici drv. Odkod? Čemu? (Dalje)

Zajček

Samo enkrat še bi se rad smučal!

Ko se vrnem domov, gotovo ne bom več snega videl. Letos, ko sem pri vas, je padel po 103 letih zopet enkrat. Mislite si, koliko bi moral biti star, da bi ga zopet pričakal!

Pa vedno imate kake zanimivosti! Ko sem prišel te dni v mesto, sem videl v raznih oknih — zajčke. Pa koliko zajčkov! Pa jajčkov v vseh barvah! In zajčki so jih barvali, vozili, lovili, pobijali in iz jajčkov so se valili mali piščanci.

Seveda sem spraševal, kje so zajčki dobili barve, kje so se naučili barvati in komu bodo ta barvana jajčka dali. Ko sem vse izvedel, sem videl, da ta navada ni ravno pametna. Kako otroke za norca imajo! Saj zajček ne zna barvati in ne prinaša ničesar! Kdo si je neki to izmislil? Ali ne sami trgovci, ki tako lažje prodajajo za veliko noč pisanke?

V moji domovini ni zajčkov, tam imamo druge živali, leve, tigre, leoparda, slone, žirafe, pa kače, velike kače. In takega ptiča imamo, velikega in hitrega noja, da bi se zajček res lahko skrivil v lupino nojevega jajca. Ali se vam kaj čudno zdi, zakaj ni pri nas zajcev? Zajec je vendar boječa žival. Še vi pravite, da se bojite kakor zajci! Kako bi taka boječa žival vzdržala v moji bojeviti domovini? Zbežala je in ni je več!

Pa tudi v Evropi so ostali zajci boječa žival. Tako sem slišal te dni sledečo dogodbo o zajcu, ki je pribežal čez vašo državno mejo iz Madjarske. Naš domači zajec ga je vprašal, zakaj tako beži, pa mu je odgovoril:

»V Budimpešti je izšlo določilo, da morajo vse konje obriti.«

»Pa ti vendar nisi konj!«

»Seveda nisem! Toda jaz ne znam madjarski; preden pa jim dokažem, da nisem konj, ampak samo zajec, me že zdavnaj obrijejo!«

Vidim, da ta zajec ni le zajec, pač pa tudi malo modra žival! Tembolj se čudim, zakaj ga za veliko noč tako poveljučujete! V moji domovini so v starih časih, ko niso še imeli prave vere, častili na tak način razne živali. Sedaj pa gredo samo s puško na nje! Vi pa ste postali znova pogani!

Zakaj sem danes napravil to pridigo? Zato, da se poboljšate! Če se pa ne mislite poboljšati, potem vam svetujem, da začnete častiti še druge živali, saj so tudi časti vredne stvarce božje. Nekateri sicer že častite in dajete njih imena ljudem; pravite, da je neumen kot osel, pije kot krava, reglja kot gos, da je neroden kot tele, da dela kot črn vol, da je umazan kot svinja — pa še vse drugo! Morda s tem živali res počastite, sebe pa s tem zelo ponižujete. To mi pa nič ne ugaja! Zato tudi od zajčka nisem nič vzela, ker mi ni nič dal!

Ali sem se mu dobro maščeval?

Ločila
(France iz Središča)

: ! ; ? ! ; ! ; ? : . . ? ; ! = zločin.

Drevesa
(Castor & Poluks)

Podobnica
(T. Kos)

Rešitev je poslati do 20. aprila na naslov: Ugankarski striček »Našega doma«, Maribor, Koroška cesta 1. Dva, ki bosta izžrebana, dobita nagrado.

Rešitev ugank

v marčevi številki »Našega doma«

1. Rebus: Sloga jači, nesloga tlači.
2. Recept: Delo beli jelo.
3. Cene tujemu denarju: Denar sveta vladar.

4. Črkovnica: Sto dinarjev.

5. Misijski darovi: Moli in delaj!

6. Velikonočni pirh: Ugankarjem veselo Alelujol!

Prav so rešili: Franc Sodja (6), Anton Cesar (6), Jožef Mlakar (6), Jožef Sodja (6), Koren Ivan (3), Genovefa Fanedl (1), Angela Pečnik (7), Francka Vavpotič (5), Marjanka Blumer (5), Joško Korošec (4), Joško Makoter (3), Vekoslav Plohl (4), Alojz Sotošek (3), Milena Zabukovec (3), »Mariborski firbeci« (6), Weber Emerik (6), Vivat Hinko (6), Novak Joško (6), Krečič Boris (6), Rojic Mirko (6), Slik Oton (6), Ignacij Cuderman (6).

Izžrebana sta bila: Koren Ivan, Lušečka vas, p. Poljčane in Marjanka Blumer, Sv. Pavel pri Preboldu.

Mojim ugankarjem: Fefa iz Št. Jurja: Da si mi skuhala tako slamastiko pri moji stari, tega bi Ti pa vendar ne prisodil. Kar neverjetno se mi zdi, kako neki je bilo mogoče, da je moja milostiva zmetala v Tebe burklje in lonce. Ali si tako zelo zijala?... Prosim lepo pojasnila. Pa tudi tista o Tvojem fantu je malo verjetna. Mi navadni ljudje prižgemo v laterni navadno svečo, Tvoj fant pa prižge kar laterno. Tega še svoj živ dan nisem vedel, da tudi laterna gori. Morda pa je tistile Jaka ali Sima, ali kako mu je že ime, iznašel laterno posebne sorte...! Tvoje ljubeznivo vabilo, da Te ob priliki posetim, sem vzel veselega srca na znanje. Ko bom kolovratil po Slovenskih goricah, bom obiskal tudi Tebe. Samo bojim se, da mi tistile Jaka ne bi kake zagodel. Veš, muzike nimam rad, zlasti take ne, če treba bolj hitro stopiti. Lepo pozdravljena! — Radoveden iz Št. Jurja ob Ščavnici: Dragi moj! Na radovedne ljudi imam jaz, Ugankarski striček že od nekdanj piko. Da so ženske radovedne, ni nič posebnega, tudi ljubi Bog jim tega greha ne bo štel v posebno zlo, saj so to radovednost prinesle naravnost iz raja. Ko bi namreč naša mati Eva ne bila tako neznanško radovedna, bi tudi ne bila jedla prepovedanega sadja. Da so pa tudi moški radovedni, pa nisem nič kaj vesel. Zlasti, če dobim tako-le uganko, kakor si mi jo zastavil baš Ti. Vedi, celi teden sem tuhtal in grbančil čelo, da bi pogruntal pravilno rešitev, pa žalibog — nisem je našel. Vsaj zadovoljive rešitve ne! Ker nisem mogel pogruntati pravega odgovora, sem sklical kumferenco — ne razorožitveno ali pa mirovno, te so namreč že vse propadle — temveč kumferenco, da ugotovimo, kaj je več vredno — pes ali krava. Kumference so se udeležili g. Zreb, ki so prišli za to priliko nalašč iz Lune, Črni možiček, Peter Rešetar in Kurenčkova

Nežka in seveda tudi moja stara, kajti na zadnji kumferenci v Zenevi si je nabrala dragocenih izkušenj. Predmet kumference je bilo Tvoje pismo. Da bodo tudi drugi na jasnem, za kaj se gre, hočem navesti vsebino Tvojega — za me tako grenkega pisma. »V Slov. gospodarju je bilo oglašeno, da se je zgubila psica mariborskega hotelirja, ki je bila vredna 4000 Din, Peter Rešetar ali pa Ugankarski striček naj objavita, koliko pa je v primeri s psom vredna krava...« Dva dni je trajala kumferenca. Vsak pameten človek bo rekel, da je krava vredna 25 krat več. Pes tehtja recimo 20 kil, krava pa recimo 400 kil. Od krave imamo meso in mleko, kožo in še delo povrh, če vozimo z njo, pes nam vsega tega ne da. Kvečjemu nam varje dom in male otroke ter laja. Sicer pa psa lahko pogrešamo. Moja stara mi na primer izvrstno nadomešča psa — pa brez zamere — reglja hujše, če treba, tudi grize, kar je ugotovila onale Fefa iz št. Jurja. Naša kumferenca je prišla do zaključka, da svet stoji na glavi, in da bo trebalo mokrih obkladkov tistim, ki take-le kosmate cucke bolj cenijo kot kravo. Dragi moj, pa to še ni niti najhujše. V mestu

so celo milostive, ki pse bolj obrajtajo kot svoje otroke. — Otrok je zaprt celi dan v hiši, kjer sme kričati in jokati kolikor se mu ljubi. Psička pa peljejo milostiva na sprehod, ga vsako jutro lepo načičkajo, mu navežejo lep mašn okrog vratu, celo počesejo, še poljubček mu menda dajo. V sobi pa spi lepo na blazinah, če je bolan kužek Pazi ali Nero, ga peljejo k živino-zdravniku itd. Tudi to je ugotovila naša kumferenca, da so družine, ki nočejo otrok, imajo pa zato pri hiši pse in mačke, katerim naklanjajo svojo ljubezen. Kaj ne, narobe svet. Ko je Ugankarski striček te dni videl, kako je neka milostljiva ljubkovala Pazeka, je debelo pljunil v občestni kanal ter rekel: »Fej, packal! — Upam, da si zadovoljen z našo razsodbo. Ko bo ljudi pamet srečala, in ko bodo naše milostljive, — hvala Bogu, ne vse — našle tisto rožo, ki se ji pravi pamet, bo tudi tako vprašanje, kaj je več vredno, pes ali krava, odveč. — Ker sem se preveč razklepetal ter pride na vrsto sedaj moja stara, zaključujem za danes svoj kotiček ter vsem kličem: Na svidenje!

Ugankarski striček.

VSAK

SLOVENSKI GOSPODAR
ZAVARUJE SEBE, SVOJCE IN SVOJE IMETJE
EDINO LE PRI

VZAJEMNI ZAVAROVALNICI V LJUBLJANI

ZAVARUJE: POZAR — VLOM — NEZGODE
KASKO — JAMSTVO — STEKLO
ZVONOVE — ŽIVLJENJE
KARITAS

Podruž. Celje: Palača Ljudske posojilnice

Glavno zastopstvo: Maribor, Loška ul. 10

Krajevni zastopniki v vsaki fari